

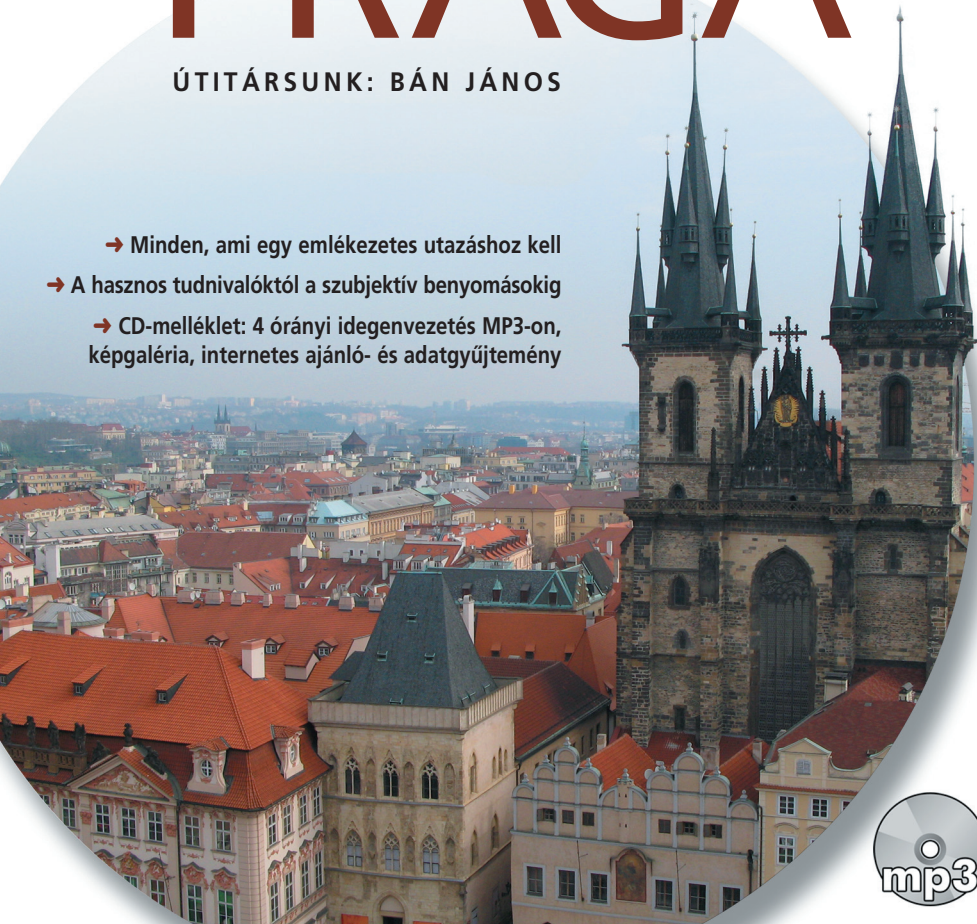

HANGOS ÚTIKÖNYV → KEDVENC VÁROSOM

PRÁGA

ÚTITÁRSUNK: BÁN JÁNOS

- Minden, ami egy emlékezetes utazáshoz kell
- A hasznos tudnivalóktól a szubjektív benyomásokig
- CD-melléklet: 4 órányi idegenvezetés MP3-on, képgaléria, internetes ajánló- és adatgyűjtemény

HANGOS ÚTIKÖNYV → KEDVENC VÁROSOM

PRÁGA

SAJÁT IDEGENVEZETŐVEL

Magyar hangja:
BÁN JÁNOS

CD-melléklet

KOSSUTH KIADÓ, 2007

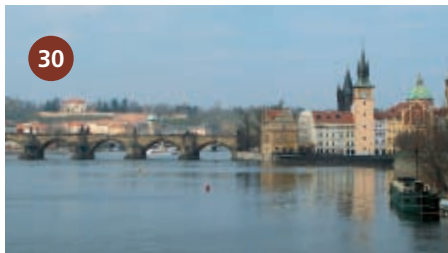
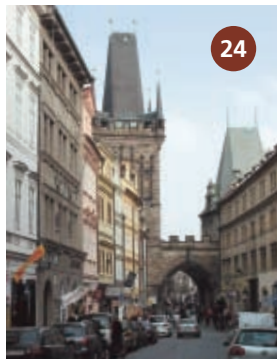
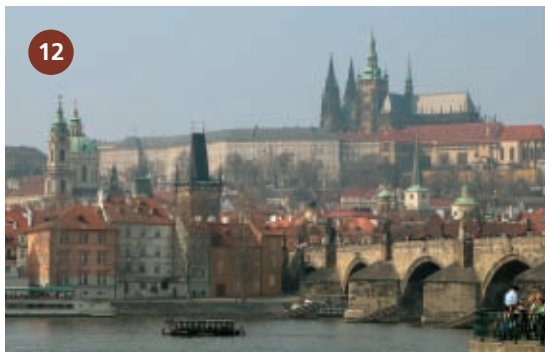
Ismeretlenül is köszöntöm, és köszönöm megtisztelő érdeklődését. Amikor felkértek erre a munkára – egy nyár délutáni szunyókálás közben –, automatikusan igent mondtam, talán azért is, mert a cseh kultúrához való kötődésem nagyon sokrétű. Mégis nagyon nehéz személyes élmények alapján beszélnem Prága városáról és ott élő barátaimról. Bár pontosan a személyesség szóban rejtőzik a titok. Mert mindaz, ami a város történelmi, képzőművészeti, építészeti értéke, azt elmondja majd az útikönyv, az igazi személyességet pedig számomra maguk az ott élő emberek hordozzák.

Én az 1970-es években kerültem először kapcsolatba a cseh színház- és filmkultúrával. Diákként lenyűgözve néztem, olvastam az úgynevezett cseh újhullám alkotóinak műveit. Az akkori és jelenlegi gondolkodásommal nagyon sok közös szemléleti azonosságot hordozott. Akkor még meg sem fordult a fejemben, hogy valaha személyes kapcsolatba is kerülhetek ezekkel az alkotókkal, s ha csak kis részben is, én magam is részesévé válhatok eme kultúrának. A sors azonban megadta ezt a lehetőséget. Prága ilyenformán számomra nem csak a köveket, legendákat jelenti, hanem mindazokat az embereket, akik az ezen kövek által sugallt emberi gondolkodást hordozzák.

Őszintén kívánom minden honfitársamnak, hogy egy kicsit megismerve ezt a várost, kultúráját, hozzám hasonló jó érzésekkel telve utazzon el – és vágyódjon vissza.

BÁN JÁNOS

PRÁGA AZ ÉVSZÁMOK TÜKRÉBEN

6

TÖRTÉNELMI DÍSZLETEK KÖZÖTT

12

HRADČANY / VÁRNEGYED

14

A VÁRNEGYED TÉRKÉPE 19

MALÁ STRANA / A KISOLDAL

20

A KISOLDAL TÉRKÉPE 28–29

KARLŰV MOST / KÁROLY HÍD ÉS A VLTAVA / MOLDVA

30

A KÁROLY HÍD TÉRKÉPE 32

STARÉ MĚSTO / ÓVÁROS

36

AZ ÓVÁROS TÉRKÉPE 43

JOSEFOV / ZSIDÓ NEGYED

44

A ZSIDÓ NEGYED TÉRKÉPE 47

NOVÉ MĚSTO / ÚJVÁROS

48

AZ ÚJVÁROS TÉRKÉPE 53

MAGYAR VONATKOZÁSOK

54

KÖZLEKEDÉS

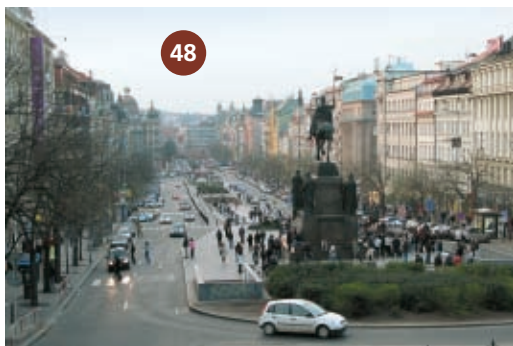
56

AMIT JÓ TUDNI EGY TURISTÁNAK

59

MP3 HANGFELVÉTEL TARTALMA

64

MÉDIATÁMOGATÓ:

Klubrádió

A KEZDETEKTŐL A PŘEMYSL-DINASZTIA KIHALÁSÁIG

í. e. 400
600

Egy kelta törzs (boi) letelepedése (Csehország latinul: Boiohaemium, Bohemia).
A szlávok érkezése.

A legenda szerint Libuše hercegnő, a szláv matriarchális törzs feje az alacsony származású Přemysl választotta férjéül. Megparancsolta neki, hogy keresse meg a Moldva partján azt a helyet, ahol a jövődőléseiben látott várost megalapíthatná, és ahol a nagyszerű jóslatok beteljesülhetnek. A legenda szerint így jött létre Prága, az „Aranyváros”.

- 870–890 A Přemysl-dinasztia megépíti a *prágai várat*.
 935 Vencel herceg meggyilkolása. A gyilkos öcs, Boleszláv veszi át a hatalmat.
 973 Prága püspökséggé lép elő.
 1085 IV. Henrik császár Vratisláv herceget teszi meg Bohémia első királyának.
 1158 I. Vladisláv megalapítja a *strahovi kolostort* és megépítteti a *Moldva első kőhidját*.
 1173–1178 II. Szobeszláv herceg a prágaiakkal egyenlő jogokat adományoz a betelepülő németeknek.
 1198 Ottokár, az első cseh király megkoronázása.
 1253–1278 II. Ottokár az Adriáig terjeszti a cseh királyság határait. A morvamezei csatában életét veszti.
 1306 II. Vencel király megölésével kihal a Přemysl-dinasztia.

AZ ARANYKOR ÉS A HUSZITA HÁBORÚK

- 1310 Luxemburgi János király és a Přemysl-házból való Erzsébet hercegnő egybekelésével kezdetét veszi a Luxemburgi-dinasztia.
 1338 Megépül a *városháza*.
 1344 Prága érsekség lesz.
 1348 IV. Károly császár (I. Károly király) 1378-ig tartó uralkodása alatt leteszi az *Újváros (Nové Město)* és Közép-Európa első egyetemének alapjait, megbízza Peter Parlerrel a *Károly híd* és a *Szent Vitus bazilika* építésével, s a birodalom központját Prágába helyezi.
 1393 IV. Vencel Nepomuki Szent Jánost ledobatja a Károly hídról.
 1398–1402 Husz János egyházi reformtörekvései.
 1409 Német professzorok is vitatják Husz tanait.
 1415 Huszt máglyahalálra ítélik.

Jan Hus (Husz János) 1370 körül született Husinecban, Dél-Csehországban. 1400-ban szentelték pappá, később John Wyclif (1324–1384) hatására alá került. Hozzá hasonlóan a Szentírás tanításaihoz való visszatérést sürgette, s paptársait is arra buzdította, hogy törődjenek többet a nép gondjaival. Tüzes beszédekben ostromozta az egyház elvilágiasodását és a papok erkölcstelenségét. Prága érseke megtiltotta, hogy prédikáljon, ő azonban nem engedelmeskedett. Engedetlenségéért száműzték a városból, majd 1415-ben a konstanzi zsinat elé idézték. A zsinat eretneknek nyilvánította, és máglyahalálra ítélte a népi prédikátort.

- 1419 Huszita zendülők, élén Jan Želivskývel, kidobják a városháza ablakán a katolikus, konzervatív, uralkodóhű városatyákat (első defenesztráció). A huszita háborúk ki-robbanása.
- 1420 A husziták, élükön Jan Žižkával, legyőzik Zsigmond császár hadait a vítkovi csatában.
- 1434 A lipanyi csatában megütköznek a mérsékelt kelyhesek és a szélsőséges táboríták (a husziták két ága).
- 1458 Podjebrád György (a kelyhesek vezére) Csehország királya lesz.
- 1471 A lengyel Jagelló-dinasztia veszi át az ország igazgatását.
- 1526 Jagelló Lajos (II. Lajos magyar király) halálával (a mohácsi ütközetben a Csele-patakba vész) a cseh korona a Habsburgokra száll.

HABSBURG-URALOM

- 1541 Nagy tűzvész (197 épület pusztul el).
- 1576 A Habsburg Birodalom székhelyeként Prága vonzza a tudósokat és művészeket.
- 1583 II. Rudolf császár átteszi székhelyét Prágába.
- 1609 Rudolf felséglevelében garantálja a vallásszabadságot.
- 1618 II. Ferdinánd (stájer főherceg és cseh uralkodó) eltörli a vallásszabadságot. Egy újabb defenesztráció (két császári kancellárt és titkárukat kidobják a *Hradzsín* ablakán) ki-robbantja a harmincéves háborút.
- 1620–1621 Ferdinánd katolikus birodalmi hadai legyőzik a cseh sereget a fehérhegyi csatában. Pfalzi Frigyes (a protestáns „téli király”) elmenekül, a felkelésben részt vevő 21 protestáns nemest kivégzik. A katolikus restauráció során számos barokk templomot és kolostort emelnek Prágában.
- 1680 Parasztlázadások.
- 1689 Újabb tűzvész pusztítja a várost.
- 1713–1714 Pestsisjárvány.

- 1740 Bajor, szász és francia csapatok megszállják Prágát (osztrák örökösödési háború). Mária Terézia lesz a császárnő, Csehország pedig az Osztrák–Magyar Monarchia része egészen az első világháború végéig.
- 1757 Porosz seregek támadásai. Mária Terézia helyreállítja és kibővíti a várat.
- 1781 II. József eltörli a jobbágyságot, polgárjogot ad a prágai zsidóságnak. Róla kapja a *Josefov* nevet.
- 1784 Uralkodói rendelettel egyesítik Prága négy városrészét.
- 1787 Mozart bemutatja a *Don Giovannit*.
- 1845 Az első prágai vasút és az ipari forradalom a városba vonzza a vidéki lakosságot. Csökken a német ajkú népesség aránya.
- 1848 Pánszláv kongresszus (elnök: František Palacký). A szláv nemzeti forradalmi mozgalmat leveri a Habsburg-hadsereg, ismét a bécsi elnyomás érvényesül.
- 1875 Az első lóvasút.
- 1881 A *Cseh Nemzeti Színház* megnyitása Bedřich Smetana *Libuše* című operájával. Dvořák és Janáček külföldi sikereinek kezdete.
- 1891 Az első menetrend szerinti elektromos vasút.
- 1907 Az első állandó filmszínház megnyitása.
- 1914 Tomáš Garrigue Masaryk szövegesre talál egy új, a szlovákokat és a cseheket egyesítő állam megalapításához.

CSEHSZLOVÁKIA

- 1918 Október 28-án Tomáš Garrigue Masaryk vezetésével megalakul a független Csehszlovák Köztársaság. A külügyminiszeri posztot Edvard Beneš tölti be. Prága egyesülése 40 külvárosi jellegű településsel.
- 1920 Beneš váltja Masarykot az elnöki székben annak betegeskedése miatt.
- 1935 A müncheni egyezmény következtében a Szudéta-vidék Hitler fennhatósága alá kerül. A német megszállás következtében Prága lakossága a menekültekkel együtt 1 millió fő fölé emelkedik.
- 1939 Szlovákia kikiáltja függetlenségét. A többi terület Cseh–Morva Protektorátus néven Németország megszállása alatt van. Március 15-én Hitler a prágai várban ünnepel. Heydrich birodalmi helytartó meggyilkolása megtorlásául kiirtják Lidice falu lakosságát.
- 1942 A szovjet hadsereg bevonulása előtt, május 5-én fegyveres antifasiszta felkelés tör ki. Mintegy 3 millió német ajkú polgárt telepítenek ki Csehszlovákia-szerte, sokan életüket veszítik. Május 9-én a Vörös Hadsereg eléri Prágát.
- 1948 Klement Gottwald vezetésével kommunista hatalomátvételre kerül sor február 25-én. Beneš lemond. Csehszlovákia népköztársaság lesz.
- 1950 A világ legnagyobb lovas szobrát leplezik le a Vítkov hegyen. A szobor a huszita vezért, Jan Žižkát és lovát ábrázolja.

- 1950-es évek A kommunista élcsapat vezetőit hamis vallomásra bírják, s ezzel megkezdődnek a sztálinista koncepciók perek.
- 1968 Prágai tavasz: Alexander Dubček a párt főttkára és a reformkommunisták kísérlete a rendszer megújítására, az „emberarcú kommunizmus” létrehozására. Augusztus 21-én a Varsói Szerződés hadseregei megszállják Prágát.
- 1969 Dubčeket leváltják, a párt és az állam élére Gustav Husák kerül. Ismét a sztálinista dogmatizmus érvényesül.
- 1974 Újabb 30 települést csatolnak Prágához.
- 1977 A Charta 77 csoport megalakulása.
- 1989 Egy prágai diáktüntetés véres leverése után november 17-én elkezdődik a bársonyos forradalom. Sztrájkok és tüntetések készítetik lemondásra a kommunista kormányt.

Az 1989. november 17-i megmozdulás eredetileg békés diákmegmozdulásnak indult, de később tömeges tüntetéssé duzzadt, aminek végül is a kommunista rendőri karhatalom brutális közbeavatkozása vetett véget. November 27-ig többezres tömeg tüntetett a Vencel téren demokratikus jogokat követelve, miközben az emberek házaik kulcsát mutatták fel szimbólumként, tiltakozva a 40 éves kommunista elnyomás ellen. November 24-én lemondott Miloš Jakeš, a Központi Bizottság főttkára, 29-én pedig jelentős változtatásokat hajtottak végre az alkotmányban. Az eseményt Kelet-Európa legcsendesebb forradalmaként jegyzik.

- 1992 Népszavazás nélkül, az eredménytelen szövetségi alkotmányi viták lezárásaképp a szlovák és cseh honatyák döntenek az ország kettészakadásáról.

CSEH KÖZTÁRSASÁG

- 1993 A Cseh Köztársaság és a független Szlovákia megalakulása. Január 1-jével Václav Havel a független Cseh Köztársaság első elnöke. Az ország elindul a gazdasági felvirágzás útján.
- 1994–1998 Hivatali visszaélések, politikai válság.
- 1999 Csehország belép a NATO-ba.
- 2000 A Nemzetközi Valutaalap és a Világbank találkozója. Heves kapitalizmus- és globalizációellenes tüntetések színhelye.
- 2002 Prága súlyos árvízkárokat szenved.
- 2003 Havel helyett a miniszterelnök Václav Klaus veszi át az államelnöki posztot.
- 2004 Május 1-jével Csehország tagja lesz az Európai Uniónak. Gross az új miniszterelnök.

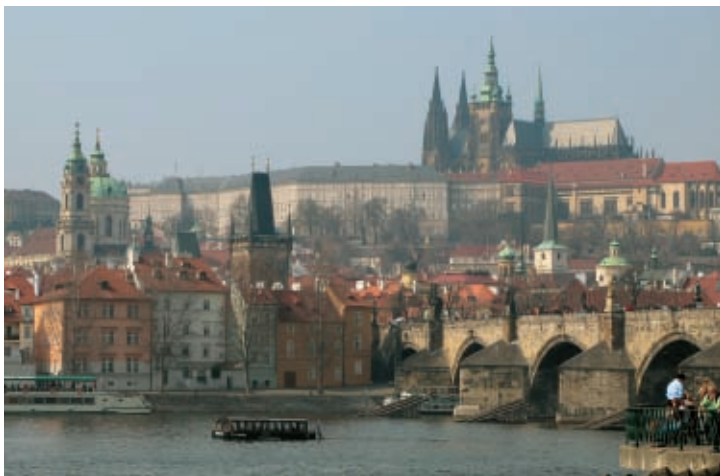

CAFÉ - BISTRO

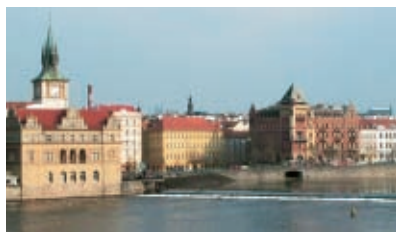
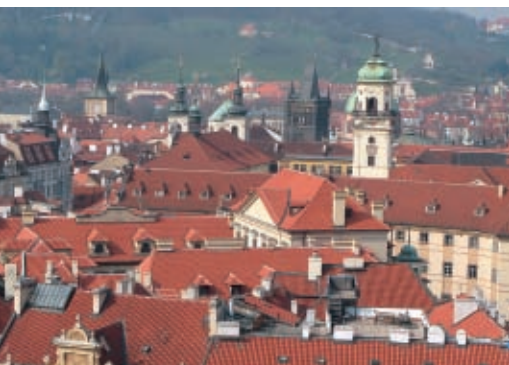

Páratlan látnivalók, kulináris örömök, a szemünk láttára vagy épp velünk élő város – ez Prága. 866 hektár területű történelmi város-magja: a *Hradčany* (a Várnegyed), a *Malá Strana* (Kisoldal), a *Staré Město* (az Óváros a *Josefov*val, azaz a zsidó negyeddel), a *Karlův most* (Károly híd), a *Nové Město* (Újváros) és a *Vyšehrad* 1992 óta szerepel az UNESCO kulturális és természeti világörökség listáján.

*Ilyen kis helyen
ennyi látnivaló –
többek között ez az,
ami a hétféle turis-
ták egyik legkedvel-
tebb célpontjává
tette Prágát*

*Nem alaptalanul
hívják Prágát a száz
torony városának*

*A Vltaván (Moldván) hajózva megcsodálhatjuk a
2002-es árvíz után felújított történelmi városrészeket*

40 perc alatt átfogó képet lehet kapni a történelmi város-
magról, ha az idegenvezetésnek ezt a módját választjuk

A sok látnivalóval vetekszik a gazdag
programkínálat

A Staroměstské náměstín (Óvárosi tér)
ebben a gyönyörű épületben turista-
információs iroda is van

**CD
tartalom:
64. o.**

A város története elválaszthatatlan a 870-ben alapított prágai vártól, amely a cseh uralkodók székhelye lett. Eltérveszthetetlen szívetűjével e hatalmi központ századok óta uralja a város látképét

A városnézés hangulatos formái a várnegyedben

Feszített tempóban fél nap alatt bejárható, de egy teljes napot is könnyedén eltölthetünk itt.

Méltóságteljesen trónol egy lankás hegygerincen, fentről vigyázva a várost. A középkorban a királyi hatalom székhelye volt. Az idetelepülő gazdag családok

vagyonokat költötték kastélyokra és nyári palotákra, melyeket a kor legnépszerűbb, leghettségesebb mestereinek munkáival díszítettek. Jelenleg a vár egyik felújított szárnyában működik a Cseh Köztársaság elnöki hivatala, ezzel is kifejezve a hivatal vezető diplomáciai szerepét.

→ JÓ TUDNI

A prágai vár története kiállítást interaktív képernyőkkel és játékokkal kifejezetten a gyerekekkel utazóknak ajánlják.

A Vármúzeumról a www.storycastle.cz internetes portálon is tájékozódhatunk.

A MŰVÉSZETEK TALÁLKOZÁSA A VÁRNEGYEDBEN

ÉPÍTÉSZET Prága jórészt gyönyörű műemlékeinek köszönheti hírnevét, amelyek között egyaránt akad kora román

bazilika, gótikus és barokk templom, valamint modernista építmény. Gyönyörű gótikus építmény például a Régj

Királyi Palota Ulászló-terme. A reneszánsz jegyeit viseli a Várkert két kedves épülete, a sgraffito-díszes Bálterem és az elegáns Belvedere.

ZENE A *Hradčanské náměstí*n található Toszkán-palota díszterme és udvara napjainkban koncertek helyszíne. A Lobkovicz-palota hangversenyeknek is otthont ad.

A **Nemzeti Galéria** művészeti gyűjteményének állandó kiállításai várják a látogatókat a *Šternberg-palotában* (*Hradčanské náměstí 15.*, nyitva K–V, 10.00–18.00 óráig; belépődíj van), és a *Szent György-kolostorban*

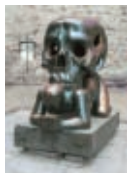
Képes vartúránk a főbejáratnál indul és a keleti szárnynál ér véget...

→ **KIHAGYHATATLAN!**

FESTÉSZET Alfons Mucha festett üvegablaka a Szent Vitus-székesegyházat díszíti. →

SZOBRASZAT Jól megfér a történelmi környezetben ez a modern szobor is a Dalibor-toronyban. →

IRODALOM Franz Kafka az Arany utcácskában (*Zlatá ulička 22.*) írta az *Egy falusi orvost*. ↓

A zenés őrsg-váltást délben tömegek kísérik figyelemmel a vár főbejáratánál